

nobeden basnoslovec povedal, kakošni da je to Herkules. Gerški ni, tudi rimski ne, ker takšnega primena nima ne gerški ne latinski. Mi ga tedaj imamo za prestavek indoslavenskega božanstva Živa Parvati — Živa montium dominus — Živa, der Felsengebörne — Živa Pečovnik — Pečnik, Živa Karant — Živa Horvat.

Da je častje Živa-ta Parvati v Noriku in v Panonii običajno bilo, to pričajo lastna imena PECCIA, PECCIVS ¹⁾, CARANTIA ²⁾ in polatinčena SAXAMVS ³⁾ vse od staroslovenskih besed peč — pečera — pečina, kar — kër — čër — saxum. Parvan, parvatas, pomeni v sanskritu: Vorsprung, Hervorragung, Felsen, Berg; primeri slovensko: bar, pomajšavno barelj, bar-do, bër-do ⁴⁾. Grad Barelj (Borelj), kateri nad Dravo moleči pečini (bardu, bërdu) leži, so Nemci prestavili v Ankenstein, to je, Hangenstein.

Že smo rekli, da je Herkul bilo solnčno božanstvo, to tudi Živa (glej: Paulin System str. 99.) kakor je Herkul imel svoj buzdovan za vlastitost, tako tudi Živa. Da so Rimljani identična božanstva, drugih narodov v svoja rimska predstavljali, to nam poterdjuje rimsko-slovenski Apollo Bellenus, to poterdjuje rimsko-galski Apollo Grannus, to nam priča feniški Melkarth, kateri se je mogel prekerstiti dati v Hercules Gaditanus.

Da Hercules Saxamus ni drugo božanstvo, kakor indoslovenski Živa Parvati — Živa Karant — Živa Horvat, vidimo tudi iz sledečega napisa, kateri se najde na neki pečini Korsche planine (Koralpe) imenovani „Spitzofen“, in se tako glasi:

S. SAXANO AVG. SAC. Adjutor et Secundinus, to je: Siva Saxano augusto sacrum. (Ankershofen V. 571.) Živa je imel svoj sedež po indijskem basnoslovju na sreberni gori Kalaja (primeri: slov. skala in slovaško kajla, nomen bovis, na katerem je Živa jezdil) in je bil gospodar gor — pečin — kar — kër — čër — hor — bard — bërđ, zato se je velel Parvati (glej: Ideen zu einer allgemeinen Mythologie von Wagner str. 167). Lastna imena narodov slavenskih Krancev, Korošcev, Horvatov pomenijo tedaj ene in ravno tiste prebivavce gor in častitelje Živa-ta, gospodarja — gorá — pečin — kar — kër — čër — hor.

Obširnejši članek o indoslavenskem božanstvu Živatu in njegovem častju na rimsko-slovenskih kamnih bo prinesel „Glasnik slovenskega slovstva“, vredovan od gosp. A. Janežiča, kamor prečastite čitatelje in prijatelje mojih starinoslovenskih spisov sporočujem.

Slovensko slovstvo.

„Slovensko berilo za Nemce“. Sostavil Anton Janežič. V Celovcu natisnil in založil Janez Leon 1854.

Marljivi gospod Janežič je na svetlo dal to knjigo z namenom, da bi Nemci, ki so se lotili slovenski jezik učiti, berilo v rokah imeli, ki jih djansko vadi, česar jih je slovnica učila. Zares je mučno se pri učenju kaknega jezika edino le se vkvarjati s suhimi pravili slovniškimi; vsak rad kmalo poskuša: ali že kaj zna, in je vesel, če kakošno besedo dobro zadene, še bolj pa če mu cel stavek gladko steče.

Nauk slovenskega jezika Nemcom zljajšati in slajšati je iz raznih slovenskih časnikov nabral gosp. Janežič venec krajših in daljših zgodovinskih in natoroznanskih reči, pesmic, povest, pregovorov itd., ktere naj bojo učencu in učitelju v pripomoč pri nauku slovenskega jezika; zato je tudi mali besednjak pridjal manj znanih besed. Iz serca želimo „berilu za Nemce“ veliko bravo; kolikor več jih je, toliko bolj se, razširja znanost našega jezika.

Ozir po svetu.

Čertice iz šiviljenja Omer-pašata, višjega vojskovodja turškega.

Velikrat imenovani Omer-paša, sedanji višji zapovednik turške armade, se po imenu svoje rodovine imenuje Mihael Latas; rodil se je 27. novembra leta 1806 v Ogulinu v vojni granici. Njegov oče je bil dnarstveni stražnik v Gračacu, kjer je mladi Mihael v šolo hodil. Poznej postane oče nadlajtnaat v Ogulinu, in tudi tam je Mihael, pozneje pa v Otočacu šolo obiskoval. Posebno lepo je pisal in risal. V Gospiču postane kadet in kakor kadet je podpiral stotnika Knežiča pri stavbi ceste čez Velebit; po tem pride v Zader. Njegov oče v igri nesrečen zgubi 100 goldinarjev državnega denarja in zato tudi službo. Zdaj je mogel Mihael s svojim prislužkom starše in sestro preživiti.

Zmiraj v mislih na zboljšanje svojega stanja beži leta 1828 iz Zadra v Bosnio*, in sicer v Banjaluko. Leta 1829 se podá odtod v Vidin, kjer ga vezir Hussein-paša gostoljubno sprejme. Pet let tukej ostane in uči vezirove otroke laški jezik, sam pa se nauči arabsko in turško govoriti. Leta 1834 gré v Carigrad, ter postane pisar pri ministerstvu vojske. Leta 1838 je zrisal Latas načertje Carigrada in ga posvetil nadveziru, ki ga zato za polkovnika (obersta) izvoli. Sledeče leto maršira z armado v Sirijo nad pašata Ibrahima, ter postane general-major; poslavljen je bil verh tega še s častnim redom. Potem se podá nad Druze in jih zmaga; zato dobí od sultana sabljo okovano z brilanti. Leta 1845 premaga Arnaute. To junaštvo zbudí nevošljivost v sercu seraskiera Rused-pašata. Zatoži ga pri sultanu, da je kervoločno s Turki ravnal. Sultan ne verjame tega in pošlje Latasu častno sabljo z brilanti. Ker pa se je nadjal, da bo za junaštvo svojo za mušira izvoljen in se mu po njegovi nadi ni steklo, prosi sultana, da naj ga pustí iz službe. To se zgodi. Zdej je živel 8 mescev pokojno v Carigradu. Ko se pa Kurdi spuntajo, ga sultan zopet pokliče in nad Kurde pošlje. Te podverže v enem mescu sultanu, kateri mu zopet milost skaže. Stori ga mušira in podelí mu Nišanov red. Ko so Rusi leta 1848 v Moldavo in Vlahijo marširali, je bil tudi Omer-paša z armado v Bukarest poslan. Tam se je tako obnašal, da je bila rusovska vlada ž njim zadovoljna. Čar mu je podelil red sv. Ane perve verste, sultan pa zlatí Nišanov red.

Omer-paša govori ilirsko, turško, arabsko, nemško, taliansko in francosko. Pisarne opravke sam oskerbuje, dopoldne dela v pisavnici, popoldne gré na lov. Ženo je imel turkinjo, potem grekinjo. V Bukarestu se je oženil z Nemko Simončič-ovo iz Erdeljskega. Tudi stranca ima pri sebi, ki se sedaj Tefik-beg kliče, in za višjega oficirja pri turški armadi služi.

Triest. Z.

Kratkočasnice.

— V neki majhni državi so nabirali novince za soldate. Neki šivarski udovi so vzeli edinega sina. Mati gré h knezu in prosi, naj bi ji izpustil njenega sina.

*) Vzrok béga na Turško se drugač pripoveduje.

¹⁾ Ankershofen V. 568.

²⁾ Apian CXLIII.

³⁾ Ankershofen V. 624.

⁴⁾ Dozdeva se nam, da so stari Slovenci besedo bërdo tudi rabili v pomenu „Vorsprung“, kakor se je rabilo sanskritsko parvan, ker so lastna imena vasí in drugih krajev Nemci prestavili v Eck; primeri: Bërdo, nemški Eck ob Podpetsch na Kranskem. Pis.